

A KATONAI LOGISZTIKA ÚJ KIHÍVÁSAI

A katonai logisztika abban az idézőjelbe tett szerencsés helyzetben van, hogy a műveleti feladatok változásán kívül a logisztika elméletének és gyakorlatának változásai is, és természetesen a haderő változásai is állandóan megújuló reagálási kényszert jelentenek számára. Én az új kihívásokat ebben az összefüggésben és természetesen e hatások értelmében fogalmaztam meg.

Az integrációt is abban az értelemben vizsgálom, hogy mennyiben koncentrálna az ellátási lánc szereplőinek funkcióit a felhasználók érdekében illetve, hogy a támogatás mennyiben felel meg a NATO parancsnok műveleti elképzelésének.

Az általam meghatározónak, talán forradalminak nevezhető változások, melyeknek hatása napjainkban válik érezhetővé nem az Egyesült Államok elleni terrortámadástól datálódik, hanem a biztonságot alapjaiban újragondolásra inspiráló új világhelyzet kialakulásától.

A kétpólusú világrendszer megszűnésével és a technikai, elsősorban információs forradalom adta lehetőségekből táplálkozva az Egyesült Államok már a 90-es évek elején távlati tervet dolgozott ki a hadsereg lehetséges alkalmazására és fejlesztési irányaira vonatkozóan (THE ARMY VISION). Ez természetesen a katonai logisztika forradalmát is jelentette és megfogalmazott egy logisztikai víziót is. Ennek szándéka a hadsereg logisztikai átalakítása olyan elosztásbázisú rendszerre, amely a támogatás tömegességét az elosztás gyorsaságával és pontosságával helyettesíti, és ezzel biztosítja a megjelenést a megfelelő helyen, a megfelelő időben és a megfelelő minőségben. Mindez lehetővé teszi a hadszíntér parancsnok számára, hogy

- a reális időhöz közeli helyzetismeretet (mind a négy dimenzió átláthatóságát);
- a stratégiai szállításokhoz és a művelet dinamikájához alkalmazkodó rugalmas logisztikai képességet, amely műveleti szünet nélkül fenntartható;

Mindezzel három tartomány értelmezését fogták át:

- az első az erőketítés, amely 5 hadosztály 30 napon belüli alkalmazását irányozta elő a világ bármely pontján;

---

¹ZMNE Bolyai János Katonai Műszaki Kar, Katonai Logisztikai, Minőségügyi és Közlekedésmérnöki Tanszék, tanszékvezető, egyetemi tanár

- második a fenntartás, amely akár 10 000 mérföldet meghaladó kommunikációs vonalak mellett is a teljes erő időbeni támogatását igényli;
- a harmadik a logisztikai technológia, amelyből egységes logisztikai hálót kell képezni és hatékonyan működtetni az erőket a megkezdésétől a visszarendezés befejezéséig.

A három összetevő között prioritást élvez a fenntartás, amelyhez elválaszthatatlanul kapcsolódik az elosztásbázisú logisztika, hangsúlyozom, hadművelleti koncepciója.

Ennek megvalósítása azáltal válik lehetségessé, hogy a döntő mértékű hadszíntéri erőfölény és információs fölény birtokában jelentősen csökkenti a bizonytalanságot, lehetőséget teremtve arra, hogy az ellátás biztonsága szempontjából optimalizálják a készletet, ami elsősorban a művelési készletek jelentős redukálását vonja maga után. Ezzel valamennyi szinten az anyag- és eszköztartalékok mennyisége csökken és mobilitása növekszik és ezáltal közelít az ellátási láncban a minimális kockázat felé. A tömeges és a reális időhöz közeli feldolgozással elérhető, hogy a civil logisztikában ismert „ostorcsapás” effektust, azaz a bizonytalansági tényezők hatására az ellátási láncban feleslegesen felhalmozott készleteket kiiktassák. Mindezt a láthatóság követelményének megfogalmazásával érzékeltetik, amelyben digitalizált hadosztály, majd 2004-ben digitalizált hadtest jelent meg. Ez lehetőséget biztosít arra, hogy az információs és a döntést támogató rendszer az erőforrásokat a valós szükségletek szerint tegye meg. A láthatóság követelményének át kell fognia a műveletet végrehajtó erők láthatóságát, a logisztikai erők láthatóságát és végül, de nem utolsósorban a vezetési elképzelések láthatóságát.

Mindezek mellett természetesen rendkívül fontos a képesség, amely fizikai képességet, ha úgy tetszik fizikai disztribúciós képességet jelent. Ennek a képességnek tartalmaznia kell az anyagi rendszerek összességét, a közúti, vasúti és létesítményi infrastruktúrát, valamint a működtetéséhez szükséges állományt. A rendszer nem zárja ki, hogy a támogatás módjába bekapcsolódjanak a hadszíntéren lévő katonai és civil kapacitások, amelyek nem tartoznak az Egyesült Államokhoz, de hangsúlyozottan fenn kell tartani annak a lehetőségét is, hogy az Egyesült Államok legyen a támogatás kizárólagos bázisa. Harmadszor, de nem utolsó sorban az úgynevezett varratmentes logisztikai szervezet, amely minden szinten szélsőségesen bonyolult körülmények között is képes a szintnek megfelelő logisztikai támogatást nyújtani.

Az elosztóbázisú logisztika, amely az egységes logisztikai rendszer (háló) kiemelkedő részét képezi struktúrájában, feladatában jelentősen különbözik az általunk is preferált hadművelleti logisztikai első és második lépcsőtől, és természetesen ugyanígy különbözik az

előretolt és mögöttes logisztikai lépcsőtől is. Ez a rendszer elsősorban információs központ (logisztikai szolgáltató központ) kíván lenni egy olyan, valamennyi támogatási formára figyelmet fordító, a fogyasztót az egyes harcosig bezárólag látó szem, aki az ellátási lánc (elnézést kérek háló) valamennyi szereplőjét látja, aki figyel előre és lát hátra. Funkcióit tekintve a gyorsaság érdekében az anyagi rendszerből kiemeléseket hajt végre, lőszert, üzemanyagot, vért és egyedi anyagokat prioritizál. Differenciáltan kezeli a helyszíni, egészségügyi és technikai támogatást.

A globális összekapcsolás keretében a helyi beszerzés, beszállítás és a hazai illetve hadszíntéren kívüli eszközök beszerzését és beérkeztetését, valósítják meg, amibe beletartozik a hadszíntér átrendezése, amely egységes rendszerbe foglalja a hadszíntéri erőket (befogadó nemzeti támogatást), a kommunikációs hálózatot és ezeket fogyasztható állapotban tartja a csapatok és a logisztikai szállítások érdekében.

Bizonyos mértékig hasonlóan az USA-hoz a NATO is kialakította a reagáló erők katonai koncepcióját, amely műveleti céljait tekintve valamivel szerényebb, mint az USA-é, logisztikai vonatkozásban, pedig a többnemzetiség követelményeinek megfelelően természetesen több logisztikai nehézséget is tartalmaz. Az első fázis a műveleti területre való kiérkezés, amely a lehetőségek sokfélesége miatt sok bizonytalansági tényezőt hord magában, hiszen a tagországok által felajánlott erők többsége nem rendelkezik stratégiai szállítási képességekkel, sőt gyakran még a szállíthatóság képessége is bizonytalan. Ebben a fázisban jelentős változást jelent, hogy a NATO parancsnok megnövekedett szerepe időben és térben kiterjed és nem az erők összpontosításától, hanem a felvonulás meghatározóan fontos időszakában, különböző mértékben, de érvényesül. Hangsúlyozott részévé vált ennek a mozzanatnak a fogadás, tartózkodás (megalakítás) és előrevonás (RSOM). A második a fenntartás, amely egy 30 napos önálló működést számítva többnemzeti logisztikai erőket kell egységes NATO terv szerint a támogatás érdekében alkalmazni. A kérdés úgy vetődik fel, hogy vajon a szabványosítás jelenlegi szintjén milyen szinergia érhető el egy egységesen vezetett többnemzeti logisztikai erővel, figyelembe véve azt, hogy a nemzeti támogató elemek NATO parancsnokság alá kerülnek, ugyanakkor készleteik felett diszpozíció saját hatáskörükben marad. Látszik, hogy itt egy bővített logisztikai ellátási lánc működtetése jelenti a megoldást.

A Supply Chain Council² 1997-ben az *ellátási lánc* fogalmát a következőképpen határozta meg: „Az ellátási lánc minden olyan tevékenységet magában foglal, amely a termék előállításával és kiszállításával kapcsolatos, a beszállító beszállítójától kezdve a végső fogyasztóig bezárólag. A négy fő folyamat – a tervezés, a beszerzés, a gyártás, a kiszállítás –, amely az ellátási láncot meghatározza, magában foglalja a kereslet-kínálat menedzselését, az alapanyagok és alkatrészek beszerzését, a gyártást, az összeszerelést, a készletezést, a rendelésfeldolgozást, a disztribúciót és a végső fogyasztóhoz való kiszállítást.”

Ennek az ellátási láncnak a vezetése összehangolt vezetési tevékenységet igényel és olyan integráció a műveleti területen, ami „egy kézben” a NATO parancsnokság kezében összpontosul, ha civil fogalommal példálózhatok. Az ellátásilánc-menedzsment (Supply Chain Management – SCM) az anyagok és információk áramlása révén a nyersanyag-beszállítók, a gyártó üzemek, a disztribúciós szolgáltatók és a fogyasztók kapcsolódó összehangolt vezetési és szervezési tevékenységének összessége³. A fogalom lényegét tekintve a NATO műveleti támogatási lánc management koncepció⁴ nem különbözik a civil fogalom tartalmától, de a hangsúlyt a hozzáférhetőségre, a készenlétre és kevésbé a költséghatékonyságra helyezi, ami a műveleti szempontok érvényesítésének természetes hozadéka.

Felvetődik az is, hogy vajon a vezetési rendszer megváltozása milyen új lehetőségeket teremt a vezető nemzeti támogatás, a szerepkörre szakosodott ellátás, a befogadó nemzeti támogatás igénybevétele, illetve a többnemzeti logisztikai egység, vagy szervezet kialakítása terén. Vitathatatlan, hogy az integráció tágabb és a művelethez jobban igazodó feltételt kínál az egészségügyi és technikai támogatás, a raktározás, a szállítások, a rakodások és a szállítmányok kísérése területén, valamint az őrzés-védelem és az ebbe bevonható erők és eszközök terén.

Továbbra is nehéz problémának tűnik a viszonylag kis kontingensek logisztikai támogatása a multinacionális kötelékekben, hiszen az ő támogatásuk azon elemei, amelyek nem illeszthetők a vezető nemzet, illetve más szövetséges ellátás rendszerébe, nevezetesen amelyek kizárólagosan nemzeti ellátáshoz kötöttek esetenként aránytalanul nagy logisztikai erő kikülönítését indokolják.

---

² A Supply Chain Council non-profit szervezet, amelyet 1996-ban 69 vállalat alapított Pittsburghben. Jelenleg több mint 700 tagja van, melyek között vállalatok, kutatóintézetek, egyetemek, tanácsadó cégek, szoftverházak képviseltetik magukat.

³ Szegedi Zoltán -Prezenszki József: Logisztika-menedzsment

⁴ ACT 1st Draft, 5 April 2006

Valószínűsíthetőnek látszik, hogy jelenlétünket a külföldi missziókban a sok szempont mellett logisztikai szempontból is értékelni kellene, mert ennek hiánya több váratlan és később nehezen elhárítható akadályt jelent. Az NRF műveletek minden fázisa jelentős logisztikai feladatokat jelent, amelyek tartalmukat és a NATO műveleti támogatási lánc vezetése szempontjából új, minőségileg megváltozott kihívás a nemzetek logisztikai támogatása számára.

Irodalomjegyzék:

1. Szegedi Zoltán - Prezentszki József: Logisztika-menedzsment
2. Átalakítás az USA-hadsereg logisztikájában. Eredeti cím: Transformation in Army Logistics
Írta: McKay,R;Flowers,K. Megjelent a Military Review 2000. évi szeptember-októberi számában 44-50. p. Angolból fordította: Szabó Ferenc
3. A német fegyveres erők új irányzata. A jövőbeni Bundeswehr új képességei és struktúrái
Anyagi és hadfelszerelési koncepció a jövőbeni fegyveres erők számára. Eredeti cím: Die neuausrichtung, der deutschen streitkräfte Neue Fähigkeiten und neue strukturen für die Bundeswehr der zukunft Material-und ausrüstungskonzept für die streitkräfte der zukunft
Írta: Lange.M. Megjelent a Soldat und Technik 2001. évi 3. számában, 8-14. p., és 6. számában, 15-19. p. Németből fordította: Szabó Ferenc
4. MC 0526 Az NRF műveletek logisztikai támogatásának irányelvei (2005. jún. 15)
5. MC 0477 NRF Katonai Koncepció, 2003. jún. 18.
6. MC 0319/2 NATO Logisztikai Alapelvek és Iránymutatások, 2004. máj. 28
7. MC 0326/2 NATO Alapelvek és Iránymutatások a Műveletek Eü. Biztosítására, 2004.
8. MC 0334/2 NATO Alapelvek és Iránymutatások a Befogadó Nemzeti Támogatásra, 2005.
9. MC 0336/2 NATO Alapelvek és Iránymutatások a Mozgások és Szállítások Végrehajtására, 2002.
10. NATO ACT 1st Draft, 5 April 2006

Elosztó Bázisú

